ולימא לדרבי ינאי. ור' שמעון בן אלעזר אז אז מאכר קטן של גדול אז לאפר ומולה מד שיעורא הוא: **מ"ש כו'.** ודרבי ינאי תנאי היא: **מכדי כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא.** כל שעיערו חכמים לענין שבת והוא רחוי לשני דברים מדא שכיחא ומדא לא שכיחא אזול רבנן בשיעורן בתר דשכיחא ואפילו היא קולא שעיערה גדול אמרינן סתמיה להא עביד ולא אמרי' הואיל ואזי נמי למילתא אחריתי שעיערה קטן ניחל בתרה לחומרא ואע"פ דלא שכיחא: **שכיחא ושכיחא.** והיכא דשכיחי תרוייהו אזלינן לחומרא ומשערינן בשיעורא זוטא: **רפואתו לא שכיחא.** כגון לשוף בו קילור ואע"ג דאזי לה דאיכא דעביד בחלב אשה ואיכא דעביד במיא ואסין על היין שדמיו יקרים הלכך אזול בתר שדמיה ושיעוריה בכדי מזיגת כוס ואע"ג דלקולא שיש כאן שיעור גדול וכן חלב נמי אזי לאכילה ולשוף קילור ומיהו לא שכיחא שהרי אף המיס לאויין לכך ויש עושין ממיס הלכך אזול רבנן בתר אכילתו ושיעורו בכדי גמיאה ואע"ג דקולא היא: **דכם רפואתו נמי שכיחא.** שאין משקה אחר ראוי לכמיה: **לחומרא.** הואיל ותרוייהו שכיחן לחומרא בעינן לשעוריה: **רפואתו לא שכיחא.** שהרי שאר משקין ראויין לכך ויש שפין קילור בשאר משקין ושדמיה שכיחא שרוב שדמיה מיס הם שאין אדם שותה יין לכל צמאו כי אם לסעודתו: **בגלילא שנו.** שהן עניים ומקפידין בדבר מועט וחסין על יין וחלב לשוף (ע) קילור ואין שפין אלא במיס והלכך רפואתו נמי שכיחא ובעינן למיזל לחומרא: **כל שקייני.** כל משקין ששפין בהן קילור: **מסו.** החולי: **ומעללי.** מסככין על העין ומונעין מראיתו עד שיכלה מראיתו לגמרי מפני שהן עבין וגגלדין כמין דבק שקורין גלוזי"ר: **כר ממיא.** דעדיפי מכולהו דמסו ולא מטללי שנגלעין מיד אז מיגבין מהר ולא נגלדין על גב העין: **שכן כוחלין לבריקת.** מיל"א שבולמת בעין: **ומאי ניהו.** מאיזה דם כוחלין אותו: **ליאירוד.** תכלת. **וכמוספתא** (ע) ראיתי לחורור והן עיפות דקות של לוכן הטולדות בעין כדתנן בנכורות גבי מומין (דף לח:): **דמא דכרוסתינא.** עטלף שקורין טלפ"א: **גוא.** כרוסתינא מלוי כמוך הייסוד שהוא ליאירוד שהוא שוקע בתוך העין: **לבריא.** דמא דתרנגולת בכא לבריקת שהיא בולמת: **כד"א.** דבעינן שעורא כמויא לר"ה: **אכל המצניע.** והואיל חייב בכל שהוא. לקמיה פריך אטו מצניע לאו מויא הוא: **ר' שמעון אומר כד"א.** דמיחייב בשעורא זוטא כי האי: **במצניע.** בשעור הזה וחזר והואיל: **אכל במויא.** אדם שלא הצניעו והואיל אינו חייב אלא ברביעית: **במויא שופכין.** אדם שלא הצניעו אלא ברביעית דבציר מהכי לא חזו כלקמן לגבל טיט: **אטו מצניע לאו מויא הוא.** הלא אין מתחייב אלא על ידי הוצאה: **אמר אביי הכא בפלמיד.** כגון שויא דינרי שאומר לו רבו לך ופנה לי המקום: **דבר שאינו לכל מיחייב עליה.** ואף על גב דלא אצניעה ריבה לגרבו: **דבר שאינו תשוב לכל כו'.** והכי קאמרי בד"א דבעינן שעורא דחשיב במויא כלומר בדבר שאין לך ליכך כו אלא אחר הוצאתו של זה שהמתשבה תלויה בזה שהוליא אבל במצניע בדבר שיש לך ליכך [כו] אחר מחשבה של מצניע כגון המצניע כל שהוא חייב זה המוליאו ורשב"א אמרה ואזיל לטעמיה דאמר בפרקין דלעילא) דבדבר שאין מצניעין כמוהו והוכשר לזה והצניעו') מתחייב זה במחשבתו של זה. וה"ה דמצי לאוקמי במצניע גופיה ולמימר הכי בד"א במויא בדבר שלא הוצנע ואין לך ליכך כו אלא אחר הוצאתו של זה אם היה זה מצניע דבר זה מתחילה ואחר והואיל חייב אלא משום דשמעינן ליה דאמר מתחייב זה במחשבה של זה אוקמא אביי אחר שהוליאו וכ"ש אם הוליאו הוא עצמו: **פי כור.** נקב שנותנין בו המפוח ושיעורא זוטא הוא ומרבעיתא חזי לגבל טובא וכיון דהוצאת טיט חשיבא בכדי פי כור בעינן נמי לשעוריה בהכך (ב) דבעבד לטיט בכדי גיבול פי כור: **דמיגבל.** כבר חשוב בכדי פי כור אבל זה שעדיין לא נגבל אינו נשער בכך לפי שאין אדם טורח לגבל שיעור מועט כזה ואם בא לגבל מגבל יותר ועושה בו דברים אחרים: **מתני' אין לקופה.** לאוזאה בה: **אלא.** לאלאתו בו: **מדם מנטל.** להרלאתו לאומן כמדה זו אני לרין: **נייר.** מעשיים עושים אותו: **קשר של מוכסין.** יש לך אדם שנותן המכס לראש הנהר במקום אחד או מוחל לו במתנה והוא מוסר לו חותם להראות למוכס שמחל לו המכס ודרכו לכתוב בו שתי אותיות והן גדולות משתי אותיות שלנו: נייר

שכן כוחלין ליאירוד. אין נראה לר"י לפרש דהיינו תכלת דבתוספתא' קתני בהך מילתא גופא שכוחלים לחורור ובנכורות (דף לח:) אשיב תכלת וחורור אלמא תכלת לאו היינו חורור: **דם** וכל מיני משקין ברביעית. בתוספתא גרס ואחר מיני משקין וכן נראה דהא כל מיני משקין אינן ברביעית דיין ושמן ודבש ומים שיעורן כדתנן במתני': **אטו מצניע לאו מויא הוא.** פירש בקונטר' דהוה מצי למימר הכ"ע כשהצניעו והוליאו אלא דיעה ליה לישנויי בשלא הוליאו המצניע עצמו משום דאתיא כרשב"א וקשה דמנלן לאתיא כרשב"א מדלרבה כרשב"ג אתיא דמירי בנסוף ועוד דאמאי נקט בתלמיד אע"ל רבו אפילו אדם בעצמא נמי ודוחק לומר דלא אתייב רבי שמעון במחשבתו של זה אלא תלמיד במחשבתו של רבו לכך נראה דה"פ אטו מצניע לאו מויא הוא דמלא קתני אבל המצניע בכל שהוא דהוה משמע דהמצניע הוא המויא כדדייק לעיל אינו חייב אלא המצניעו מתניתין דלא כרשב"א אלא קתני במצניע משמע אפילו אחר הצניעו חייב המויא ולהכי קשיא ליה אטו מצניע לאו מויא הוא דהא אוס תנא לא אתייב המצניע אלא רשב"א לבדו ומתניתין דכלל גדול (לעיל עה:) דהמצניע דלא כוותיה ומשני בתלמיד שאמר לו רבו דבה"ג כ"ע מודו שהתלמיד עושה הכל לדעת רבו: **שופכין למאי חזו.** דוקא אהריתא קא בעי וכן משמע לקמן (דף עט.) דאמר והא טיט דמקמי דליגבליה תנא מודים חכמים לרבי שמעון במויא שופכין מי' והיינו בה שופכין למאי חזו משמע דבמתני' אתי שפיר ורא"ל לר"י דהיינו טעמא משום דשופכין דמתניתין איכא למימר דחזו לכמה דברים לרחוץ בהם כוסות וקנקרות דלא מאיסי כולי האי אלא שאינן ראויין לשתיה אבל הכא דומיא דדם קתני דמאיסי טובא ולכך בעי למאי חזו: רבב

ולימא דרבי ינאי והכא בהא קמיפלגי ר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן דגדול ואבר גדול דקטן בן יומו כי הדדי נינהו ורבי נתן סבר אבר קטן דגדול אין אבר גדול דקטן בן יומו לא מאי הוי עלה תא שמע דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו: מים כדי לשוף בהן את הקילור: אמר אביי מכדי כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לקולא שכיחא ושכיחא אזול רבנן בתר דשכיחא לחומרא יין שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר שתייתו דשכיחא לקולא חלב אכילתו שכיחא רפואתו לא שכיחא אזול רבנן בתר אכילתו לקולא דבש אכילתו שכיחא רפואתו שכיחא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא אלא מים מכדי שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא מאי טעמא אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא [ו]אמר אביי [ז]בגלילא שנו רבא אמר אפי' תימא בשאר מקומות כדשמואל דאמר שמואל כל שקייני מסו ומטללי לבר ממיא דמסו ולא מטללי: ושאר כל המשקין ברביעית: תנו רבנן[ח] אדם וכל מיני משקין ברביעית רבי שמעון בן אלעזר אומר דם כדי לכחול בעין אחת שכן כוחלין לבריקת ומאי נינהו דמא דארנשתינא וסימנך גוא לגוא ברא לברא בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא חייב רבי שמעון אומר בד"א במצניע אבל במוציא אינו חייב אלא ברביעית [ט]ומודים חכמים לר"ש במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית: אמר מר בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא אטו מצניע לאו מוציא הוא אמר אביי הכא במאי עסקינן בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי המקום לסעודה הלך ופנה לו דבר חשוב לכל חייב עילויה דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעי' רביה מיחייב עילויה ואי לא לא מיחייב: אמר מר מודים חכמים לר"ש [כ]במוציא שופכין לרה"ר ששיעורן ברביעית: שופכין למאי חזו אמר רבי ירמיה לגבל בהן את הטיט והתניא[י] טיט כדי לעשות בהן פי כור לא קשיא הא דמיגבל הא דלא מיגבל לפי שאין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור: **מתני' [כא]המוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה רבי יהודה אומר [יא]כדי ליטול ממנו מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב**

נייר

ח) ורא"ה דל"ל הוליאתו כגון שכולו יבש חייב והלון לריך שיעור המפורט נמשנה המוליא יין וכו'.

מסורת הש"ס

ע) לעיל מז. [ע"ש בתוספתא]. ב) [בי הערוך בדגלילא שנו פי' מי גליל שבן ידועין כי מושלין לענין בקיטור כתו מי הקלים (נקמן דף ק:.) שהם ידועים שמושלין לבקרה בערך גליל ומי' חוסי לפיל מז. ד"ה בגלילא. וכן בתוס' מגיעה כה. ד"ה בגלילא]. ג) [תוספ' פ"ט], ד) [בי' הפניין לירח פי' שפלתה קרמיתו פל גב עיטו]. ה) [לקמן עט.]. ו) [לקמן עט.]. ז) [לקמן פ.]. ח) [שבת פ"ט ה"ח]. ט) [דף מו.]. י) [פ"ש נוסף: וכא אחר הוליאו].

הגהות הב"ח

(א) יש"י ד"ה בגלילא שנו וכו' לשוף בו קילור. נ"ב ע"ל נדף מז נמ"ש המוס' בד"ה בגלילא: (ב) ד"ה מי סוד וכו' ולהכך מיא דעבדי לגיטו:

גליון הש"ם

גמ' שכן כוחלין לבריקת. עי' בנכורות דף לח ע"ב תוס' ד"ה ופתנן:

רבינו חננאל

אמר אביי מכדי לענין שיעור הוצאה כל דבר שיש בו ב' צרכים, ב' מידות אחת מצויה ואחת שאינה מצויה הלכו חכמים בשיעור הוצאתו אחר ההנאה המצויה, אע"ג שהיא מרובה מן האחרת ונמצאת לקולא, ואם שתיתן מצויות הלכו להחמיר. חלב שתייתו שכיחא ורפואתו לא שכיחא, אזול רבנן בתר שתייתו לקולא. יין שתייתו שכיחא ורפואתו לא שכיחא, אזול רבנן נמי בתר שתייתו לקולא. דבש אכילתו שכיחא ורפואתו שכיחא, אזול רבנן בתר רפואתו לחומרא. ושאלו את אביי מים מכדי שתייתן שכיחא ורפואתן לא שכיחא, מ"ט אזול רבנן בתר רפואתו דאמרו כדי לשוף בהן את הקילור. ואהדר אביי בדגלילא שנו. כלומר, מי גליל שהן ידועין שמוציאין לעין בקילור שהן כמי דקלים שהן ידועין שמוציאין לירוקה. אבל מים דעלמא בדביעית. **רבא** אמר אביי אפילו תימא מים שבשאר מקומות שיעורן כדי לשוף בהן את הקילור כדשמואל, דאמר שמואל כולהו שקיני מעלו ומטללי בר מן מיא דמעלו וגרדי. וכן תורף הדברים שאין המים מוערין כמיני מאכל, אלא עיקר שתייתן כעין רפואה היא, לפיכך שיעורן כרפואה. דם בדביעית. ואם של דוכיפת, דהוא תרנגולא בראי, אר של עטלף, כדי לכחול עין אחת בריקת, כאותה ששנינו השופר את המור והבריקה. (ליאירוד). חוורורו שמלבין שחור שבעין. **כרישתינא.** תרנגולא דביתא, וי"א אלכפאש דומה מרגיל לכאב שכתוף עין, דם דוכיפת מרגיל לכאב שמחרן לעין. **תנא** בפה הדברים אמורים במוציא שהוציא דבר שלא קרם והצניעו, שהוא צריך לשיעורין הללו. אבל הצניע

עין משפט נר מצוה

ד א ב מי' פ"ים מהל' שבת הלכה כ:
ה ג שם הלכה יב:

לעזי רש"י

גלדיי"ר [גלדי"ר]. דבק חזק.
מיל"א. ברקיה (מחלת עיניים).
טלפ"א. חולד.

רבינו חננאל (המשך)

דבר בחול לצורכו והוציאו בשבת חייב עליו בכל שהוא. ר"ש אומר כל השיעורין הללו לא נאמרו אלא למצניעהן שאם הצניע בחול בשיעורין הללו והוציאו בשבת חייב. אבל אם הוציא כלום מן כל אילו בין יין בין חלב בין דבש ובין מים, שלא קרם והצניעו אינו חייב אלא על דביעית. ואקשינן אמר מר ר' שמעון אומר בד"א במצניע במוציא אינו חייב אלא בדביעית. ואמרינן וכי מאחר שהצניעו לצרכו היאך אינו חייב אלא על הוצאתו), פי' בכל שהוא, והיאך צריך שיעור, פי' המוציא יין וכו'. ואוקימנא לדר' שמעון בתלמיד שאמר לו רבו לך ופנה לי מקום לסעודה והלך ופינה כל מה שהיה שם והצניעו וכא רבו בשבת והוציא כל מה שהצניע לו תלמידו. אם הוציא הרב דבר שהוא חשוב לכל כשיעורין הללו הרי הוא חייב. ואם הוציא הרב דבר שאינו חשוב לכל ופחות מן השיעורין הללו, אילו הוא בעצמו הצניעו חייב עליו בכל שהוא, אבל תלמידו הצניעו ופחות הוא מן השיעורין הללו מוציאו פטור. ואם הוציא מן המשקין מה שלא הוצנע אינו חייב אלא בדביעית. שנמצאו דברי ר"ש שאמר לא נאמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעהן לפי שהצניעם לו שמשו. ויש שמפרשין שמתה זו פי' אחר דהכין קאמר ר"ש לא נאמרו כל השיעורין הללו אלא לענין הצנעה, ולא שלקא. ויש שנודסין שיטה זו דאביי אריש דבריה, בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא. ומקשינן הכי אטו מוציא לאו מצניע הוא, ומפרקינן פירוק דאביי. ואגמנא לא קא שלקא לנא הכי ולישנא דפרישנא דווקא. פי' כוש קודרן אותו בלשון ארמי ריש פילקא ובלשון ישמעאל סלכה, שעושין על פי הכוש כמו כדור אצל הצינורה כדי שיכבד הכוש ויסוב, ויש עושים אותו מן הצעם, ויש עושים אותו מן הענן, ויש שעושין אותו מן הטיט. ומקשינן הכי אטו מוציא לאו מצניע הוא, שיעור טיט כדי לעשות פי כוש. למה הזכרנו שיעור שופכין דרביעית כדי לגבל בה את הטיט, והלא טיט של פי כוש מתגבל בפחות מרביעית. והשבנו אם הטיט מגובל ומוכן מני בזה השיעור, ואם צריך לגבלו אין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כוש. נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com